

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
FEN - EDEBİYAT FAKÜLTESİ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BÖLÜMÜ

BİTİRME TEZİ

1920 - 1928 YILLARI ARASINDA ÇIKAN
GAZETELERİN TARANMASI
(Rubab Dergisinden 47-48-49 ve
17-18-19. sayılar)

Hazırlayan: **ÖMÜR ÖZYIKILMAZ**
93670

HAZİRAN, 1998

ÖNSÖZ

Üzerinde çalışma yaptığım Rübâb dergisinin imtiyazını Cemâl Nadir üstlenmiştir. 26 Kanun II 1327/26 Kanun 1330 yılları arasında İstanbul'da çıkmış haftalık bir dergidir. Edebiyat sayfası ile Şehabettin Süleyman ilgilenmiştir.

Edebiyat hayatı adına perşembe günleri çıkan Rübâb dergisinde şiirler, hikâyeler, makaleler yer alıyor. Bu dergiden 47-48-49 numaralı dergilerinde Behrever Hanım'ın yazdığı Erkek Kalbı adlı küçük bir hikâye ile 17, 18, 19 numaralı dergilerde Hemedânizâde Ali Nâci'nin Bayrakçı'nın Aşkı adlı yurd hikâyesi bugünkü Türkçeye aktarılmıştır.

Böyle bir çalışmayı bize sağlayan ve yardımlarını hiçbir zaman esirgemeyen hocam Doç. O. Bülent Yorulmaz'a teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Ömür Özyıkılmaz.

ERKEK KALBI

Akşamdanberi muhavere pek hararetli devam ediyordu. Geniş salonun açık penbe kadife koltuklarında birer misafir gibi oturan bütün bu genç kızlar, şimdi birbirleriyle mücadele ediyor gibiydi. Bilmiyorum, bu bahis erkeklerin bahsi nasıl, ne vesile ile kimin tarafından açılmışdı. Hepsi söylemek istiyorlardı. Hepsi, evvelâ, biraz utanarak, biraz sıkılarak giriştikleri iddialara, çok geçmeden seri, cesur bir cereyân veriyor, sonra o cereyân, birdenbire köpüren nehirler gibi geniş salonun yüksek çiçekli tavanından, ipek perdelerinden bir cevâb-ı tasdik bekliyordu. İddia bütün şu merkezde idi: Erkekler, kadınlara karşı daima sadık ve mutidirler, bu hükme, bu iddiaya karşı şedid bir muarız olmadığı halde deliller getiriliyor, misaller bulunuyor, hikâyeler nakladiliyordu.

Basen nakledilen hikâyelerin bir noktasında artık tevakkuf edilerek daha ziyâde söylenmeden maksad bir hande ile ifade ediliyor, bütün bu çılgınlıkların üzerinde tiz kahkahaların akisleri yaşıyordu.

Bu fikre mu'teriz kızlar, hatta genç kadınlar da vardı. Fakat onlar da iddialarını tamamen izah etmeden diğer taraftan heyecânaver bir maceranın nakline başlanıyor, bunu birçok küçük ve firârî mevzû'lar takib ederek netice aynı iddianın, aynı mevzû'nun tasdikine iktirân ediyordu. Ve zavallı mu'terizler fikirlerini izah

edemeden sukûta ve bilmeceburiye gözleriyle tasdik etmekden başka birşey yapamıyorlardı.

Muhavere en hararetli, en şedid, ve en leziz bir devreye gelmiş idi ki karşıda piyanonun yanında bir kitab mutalaasıyla meşgul gibi duran ve fakat muhaverenin en ince nüktelerine kadar dikkat eden piyâle artık tahammül edemedi. Elindeki kitabı piyanonun üzerine bırakarak ayağa kalkdı. Ortadaki beyzi masanın yanına kadar geldi. Orada bir müddet durdu. Sonra pek ciddi birşey söylemek isteyenlerde görülen telaş ve isti'câl ile.. (hanımlar dedi, akşamdan beri kulaklarımıza bin bir gece hikâyesine benzeyen pek çok hayâller, pek çok efsâneler okudunuz... — bütün genç kızlar, bu titreyen sesin karşısında sükût etdi — evet bir efsâne okudunuz akşamdan beri mechulâtdan bahseden seyyahlar gibi hayât yolunda müfteris, hıyânetkâr birer şakiden başka birşey olmayan erkekleri o kadar fevkal emel bir arzin-il ezaire götürdünüz ki — asabi kızlardan birkaçı itiraz etmek için ellerini kaldırdılar — hayır.. Küçük hanımlar şimdi itiraz etmeyiniz, ben sözlerimi bitirdikten ve size birçok delâil ve vesaik gösterdikten sonra istediğinizi söylemekte muhayyersiniz.

Ben öyle anlıyorum ki akşamdanberi bütün da'vâlar, bütün deliller, bütün hükümler (erkekler kadınlara karşı daima sadık ve mutidirler) cümlesini isbatdan başka birşey değildi.

Hayâta daha atılmadan bu kadar katiyeti, bu kadar cesart-i tasdiki nereden buluyorsunuz.

(Mâbadı var)

Behrever

Mabâd

Genç kız kalbinde birçok emellerin, birçok ümidlerin hergün tenevvü eden renkler gibi tahavvül etmesi tabii iken bu meselede o kadar sebât ve o kadar ısrar ediyorsunuz ki.. emin olun hanımlar, yarın hayâtınızı tamamen bir erkeğe rabetdiğiniz zaman bütün bu hayalatınızın bir duman, bir bulut, bir şübbe, bir serabdan başka birşey olmadığını anlayacaksınız.. Evet sizin için hayât-ı zevciyete atıldığınız dakikaya kadar geçen zaman bir ömr-i girânbahâ, bir ömr-i muhayyel, bir ömr-i saâdet olacak, sizde tatlı ve âteşin bir hâtıra bırakarak, yâdi her vakit için kalbinizi sızlatacaktır.

Ben de pek yakın zamana kadar sizin gibi, gözlerimde hulyalarla erkeklerin kalbinde kadınlar için sönmez bir hararet olduğunu düşünür, bir dakika evvel oraya koşmak isterdim.. Şimdi anlıyorum, ne kadar aldanmışım, ve hulya insanı ne kadar aldatıyor!. size birçok misallerle, birçok hikâyelerle bunları isbat edecek değilim. Fakat bütün bu yalanları size o kadar katiyetle isbat edeceğim ki.. — Kızlarda merak artıyor. Daha iyi dinlemek için âdeta birbirine yaklaşıyorlardı. Şimdi piyâlenin sesine artık bir tabiat gelmiş, belig bir hatib tavrıyla sözlerine devâm ediyordu.

Geçen kış bu salonda sizinle azmı erkek mubâhesesi etdik!..

Kitab okumaktan, musikiden daha leziz daha cezbenâk gelen o dakikalar hala ruhumdadır. Fakat ne büyük galat-ı hayâl!.

Nihad'la izdivâcımızın nasıl olduğunu hepiniz bilirsiniz. Düşün hazırlıkları yapılırken en ziyâde helecanla yaşayan bendim. Muhayyelatımda bina ettiğim saray-ı ümide, saray-ı ümid-i aşka

girecektim. Bir dakika evvel, her şeyin bitmesini, günlerin bir sinema hayâtı gibi bir an içinde geçmesini istiyorum.

Hepsi bitdi, Nihad'ın uzaklardan meczûb olduğum gözlerinde o gece öyle derin bir mana-yı şefkat, öyle derin bir mana-yı ünsiyet buldum ki.. bütün muhayyelatımın birer serâb-ı huzûz değil, birer hakikat-ı sabite olduğuna ruhum iman etdi. Hayâtda bu kadar mes'udiyet olabileceğine inanamıyordum. Her gece Nihad'ın gözlerinde bu mana-yı şefkatin biraz daha derinleştiğini, biraz daha sıcaklaştığını gördükçe âdeta kendimi kısıkanıyordum.

O sabahları erken kalkar, itina ile tuvaletini ikmal etdikden sonra hariciyyeye gider akşamları vaktinde gelirdi. Böyle üç ay siz de bilirsiniz ki ben hatta bir gece bile bir tarafa çıkmadım....

O, bir gün kaleminden, telaşla geldi.

(Ah, dedi, ne kadar fena, beni onbeş gün için Romanya'ya gönderiyorlar. O kadar muhalefet etdim. O kadar gitmemek için mazeretler serdetdim. Fakat kabil olmadı. Her halde gönderiyorlar..) O gece benim için bir leyle-i ızdırab oldu. Nihad ertesi günü erkenden çantasını hazırlatdı ve dudaklarımda izler bırakırcasına beni öperek gitdi. Nihad kitaplarına gayet meraklıdır. Kütübhânesini kendisi tanzim eder, ben hiç karışmazdım. Giderken acele ile kütübhânesinin anahtarlarını masanın üzerinde unutmuş.. o gün onun müfârekatından müteessir olduğum için bir kitab okumak istedim. Kütübhânesini açdım. Orada gizli bir göz vardı. Nihad pek nadir olarak orasını açar ve çabucak kapardı bilmem neden kendi kendime acaba burada ne var, dedim. Evvela orasını açdım. Kemâl-i itina ile istif edilmiş bir demet mektub.. Tabii

arkadaşlarından gelmiş şeyler olacaktı... bazı tuhafliklara tesâdüf ederim ümidiyle mektubları aldım. Kütübhânenin karşısındaki sedirin üzerine oturarak zaten açık olan zarfların birisinin içinden çıkardığım kağıdı okumak istedim. Birdenbire gözlerim şaşırdı... parmaklarım titremeğe başladı.. mektub bir kadındandı ve tarihi o kadar yeni idi ki.. deli gibi oldum. Bir dakika içinde mektubların hepsini açtım. Hepsi o kadından hepsi yeni..

Dudaklarım solmuşdu. Meçhul bir kurşun darbesiyle mecrûh olan bir mütenezzihe gibi mektubları tasnif etdim. Hepsini, şimdi, erkeklerin hıyânetine, erkeklerin yalan ve mugfel olduklarına birer şâhid-i zîruh olarak saklıyorum. Evet, bunlar birer şâhiddir. İsterseniz size birer birer okuyayım..

(Genç kızlar hep birden mektubları dinlemek arzusunu şedîden izhâr etdiler) piyâle, şimdi, kolları yorgun, gözlerinde melâl, masanın üzerine bıraktığı el çantasını açdı. Titreyen elleriyle oradan bir demek mektub çıkardı, boğuluyor, tıkanıyor gibi okumağa başladı:

Birinci mektub

Beyefendi

Varakanızı helecanlar içinde okudum..

Bilmem doğru mu?.. biran içinde bana meftun olduğunuza inanmak lâzımsa... teşekkür ederim. Va'dinizde daima sadık kalacak mısınız?. Yoksa bütün bunlar birer emelden başka birşey değil mi?

Eğer cevâb yazmak tenezzülünde bulunursanız yalnız öğle vakti geçerken... Pakize.

Mâbad

İkinci Mektub

.....

Siz, ilk defa, beni gördüğünüz zaman nasıl dizlerinizin titrediğini, kalbinize sıcak bir şeyin döküldüğünü hissettinizse ben de sizin gibi dizlerimin titrediğini, kalbimde sıcak birşey yandığını hissettim. O gündenberi bir dalgın gibiyim. Evvelce geceleri hatta piyana çalmadan, kitab okumadan yatar, uyurdum. Şimdi uyuyamıyorum. Piyanonun başına geçdiğim zaman parmaklarım dişlerin üzerinde kalıyor, gözlerim notada olduğu halde dalıyorum... benim için kitab okumak da kabil olamıyor. Herşey canımı sıkmağa başladı. Böyle uzun gecelerde ne kadar ızdırab içinde olduğumu bilerseniz...

Pâkîze

Üçüncü Mektub

....

Sana (müfred)le hitabetmemi iztiyorsun.... Peki!. bende senden bunu bekliyorum. Dün bir tarafa çıkmadık, onun için bonmarşede bana benzetdiğin hanım başkası olacak.. Eğer sana orada tesâdüf etseydim, elbette bigâne kalmazdım. Afakat annem ve ablam beraber olmadıkca bir tarafa gitmek mümkün olmadığından öyle bir yerde tesâdüf etsek bile onlardan ayrılarak görüşmek kabil değil... Dün gece mektublarını okurken birdenbire ablam odama girdi. Aman.. o kadar telaşla kapadım ve sakladım ki... görmemiş gibi oldu. Fakat.. bilmem ki.. bana şimdi, geceleri

senin uzun ve püremel mektubların teselli veriyor. Bu ne vakte kadar?

Pâkîze

Dördüncü Mektub

....

Ah... ben ne kadar behbahtım. Sevmek benim için bir azab oldu...

Bu kadar çabuk, vefasız olduğunu isbat edeceğini hiç ümid etmezdim. Hani her gün, hiç olmazsa iki günde bir kere uğrayacağını va'detmişdin! Kaç gün oldu?.. görüşmek, — bilsen bu ne kadar güç — çünkü annem, daima evde.

Pâkîze

Beşinci Mektub

Pâkîze

Yarın...

Altıncı Mektub

....

Bu pazarertesi günü Kadıköy'üne gidecekdik, ben mahsûs hastalandım, annem ablam yarın sabahleyin gidiyorlar. Ben ev bekleyeceğim. Artık...

Pâkîze

Yedinci Mektub

....

Oh... şimdi kollarım kırık gibi. Hiçbir şey yazmak için fikrimde, dimağımda kuvvet yok. Sana mağlub oldum. Şimdi kaçmak günahlı bir kadın gibi maâbid-i atıkaya saklanmak istiyorum. Ablamın, annemin yüzüne bakmak kabil değil. Sanki bir günah işlemiş gibiyim. Sanki onlar beim günahımı biliyorlar...

Pâkîze

(Piyâlânın, şimdi çehresi daha çok sararmış, parmaklarındaki ra'ş'e ziyâdeleşmişti. Sesinde yaralı bir kuş çırpınışı vardı. Dizleri titriyordu. Bütün genç kızları derin bir sükût kaplamışdı. Salonun geniş pencereleri ağır ağır nefes alıyor gibiydi. Lâmbanın penbe atlas abajurundan piyâlenin çehresine akseden ziyâ parçaları, bir sarı maden üzerine melâlden örülmüş gibi duran bir simâya nur ve zeheb serpiyordu, Piyâle... öyle, bir zaman durdu... Kederli kirpiklerini ikinci defa genç kızlara tevcih ederek, (Hanımlar, dedi, bu son mektub.. bunu da dinleyiniz, fakat bilmem okumak için sesimde kuvvet kalacak mı?..)

Biraz tereddüd etdi, sonra yorgun parmaklarıyla yavaşca son zarfı aldı. Muhteriz açdı:

....

(Bilmem ne oldum? şimdi bir çılgın gibiyim. Ah bilsen. Bu son haber, seni o kadar mesud edecekki... bunu söylemek için evvelâ, seni biraz üzeceğim... Çünkü bu haber, ne vakıtdenberi arzu ettiğin muhayyel bir zamanı, mesud geceleri bize verecekdir. Hayır, hayır, bak sevincimden duramıyorum. Artık söyleyeceğim. Seni üzme

istemem... ben annemle ablamdan Kadıköy'ünde bildiklerimizden birinde kalmak üzere onbeş gün izin aldım. Yarın saat on vapuruyla gideceğim. Kadıköy iskelesinde birleşelim... onbeş gün... daima beraber!..

Pâkîze

Piyâle son cümleyi de okuduktan sonra birşey söylemeyerek yanı başındaki koltuğa düşer gibi oturdu. Süzgün kirpikleriyle genç kızlardan bir cevâb bekledi, hepsi sükût etdiler.. O yalnız boğuk ve matemdâr (şimdi o, dedi Romanya'da değil, Kadıköy'ünde.. — sonra ilâve etdi — işte.. erkek kalbi....)

Lâmba hâlâ bir sarı maden üzerine melâlden örülmüş gibi duran bu sîmâya nur ve zeheb serpiyordu..

Behrever

BAYRAKCININ AŞKI

Yurd Hikâyeleri

Sıcak bir yaz akşamıydı. Üç gündenberi serseri adımlarla Trablus'un meçhul ve niyâyetsiz yollarını dolaşan genc çocuk şehrin büyük kapısına yetiştiği zaman arab illerinin gözleri karşısında yükselen bu muhteşem ibâdetgâhını derin bir saâdet-i ruhiye içerisinde seyrettikden sonra varlığının en gizli köşelerinden akan heyecanlı bir sesle (yurdum!) diye selâmlamışdı.

Trablus çöllerinin yıldızlı mavimtrak kubbeleri altında bir mâbedde yürür gibi derin ve dindar bir ihtirâm ile ilerleyen genç; bir saat kadar sonra ordugâhda bulunabileceğini öğrenmişti. Yuvarlak ve sırmalı bir arab başlığı altında gizlenen sarışın çehresi daha peka genç olduğunu gösteriyordu. İnce ve titrek uclu kaşları altında koyu lâciverd zulmetleriyle bahar akşamlarının pür-şi'r ve hayâl güzelliğine bürünmüş iri gözlerini bazen arkasına çevirerek uzun ve geniş kum eryalarını seyrediyor, ne kadar yürümüş olduğunu anlayabilmek ümidiyle bir nokta arıyordu. Bir arab bornozuna sarılmış genç vücûdu, ayaklarını süsleyen çarıklarla mehib bir şarklı cesaretiyle yürüyor, bu kimsesiz, sessiz yollarda gönüllerin kandilferiyle konuşarak ilerliyordu. Epey bir zaman sonra birdenbire durdu. Karanlıkda uzakdan bir ses geliyor. Boşluklar arasında anlaşılmaz akisler bırakarak birşeyler söylüyordu.

Bu karakol bekleyen nöbetçi bir askerin sesi idi. Artık çadırlar görünmeğe başlamışdı. Mechul adamın gözlerinden bir ziyâ-yı semai gibi derin bir parıltı geçdi. Mübhem bir sevinçle dudakları

gerildi ve güldü. Biraz daha yürüdükden sonra küçük bir çadırın önüne yetişerek durdu. Bütün yorgunlukları unutturan geniş bir nefes aldı, ve sonra bir iki adım ileride bekleyen yüksek boylu bir Osmanlı askerine seslenerek:

.— Zabitı göreçeğim dedi.

Bu sesde biraz da emre benzeyen hasta bir âhenk vardı. Bir erkekden ziyâde bir çocuğu andırıyordu. Yalnız bornoz, çarıklar, arab başlığı ona başka bair varlık vermişdi.

İçeriden verilecek emri bekliyor, çadırın küçük kapısı önünde hareketsiz bir arab heykeli gibi duruyordu. Bir çeyrek saat kadar geçdi, büyük ve تنها çölün üzerinde beyaz ve buruşuk gözlerini oynatan elmas kandiller yanıyor, çadırın aralıklarından hafif bir gaz ışığı dökülüyordu. Beş dakika sonra içeriden bir asker çıktı. Galiba onbaşıydı. Genç çocuğun her tarafını iyice araştırdıktan sonra zabitin karşısına çıkardı.

üzeri haritalar, demirden yapılmış

birçok âletlerle dolu küçük tahta bir masanın önünde kağıdlarını karıştıran zâbit ancak yirmibir yaşında kadar vardı. Kırmızımtrak dudakları üzerinde daha yeni terleyen siyah bıyıkları görölüyordu; siyah ve uzun kirpikleri arasından gözlerini döndürerek kapıdan giren bu esrarengiz çocuğa bakdı; ve sonra ağır bir sesle

.— Ne istiyorsunuz? dedi.

Genç çocuk bu سوالin verdiği şaşkınlıkla biraz durarak etrâfına bakındı. Ne istiyordu? niçin gelmişti.. bunları düşünürken bir iki dakika kadar geçmişti. Zâbitin çehresinde bir ifâde-i istifham ile cevâb bekleyen bir intizâr-ı sabûr mevcuddu. Sonra bu سوالin bir ikinci defa olarak tekerrürünü gören çocuk başladı:

— Ben Türk'üm diyordu. Hem ne kadar bilirmisiniz.. Altıyüz senelik bir devreye aid insanların metin ve azimkâr damarlarında dolaşan kanın, Türk kanının bana müntakıl Türklüğüyle Türküm. On sekiz yaşındayım. Adım Çemşid. O zaman daha pek çok küçükdüm, bir gün kapımızın önünden selâmlığa giden birçok askerler görmüşdüm. Bunların hepsinin önünde yürüyen birisi vardı ki kolları arasında kırmızı renkli canfes üzerine altın sırmalarla (Lâ-ilâhe.. ilâ..) yazılı birşey taşıyordu; onu çok sevmişdim, ve akşam anneme sorduğum zaman o (Türk'lerin bayrağıdır) dedi bilmem neden.. Türklerin bayrağına karşı derin bir samimiyet, bir incizâb-ı vicdani hiss ediyor, ve bu yavaş yavaş büyüyerek çılgın Hummaâlûd bir aşk şeklini alıyordu. Artık o günden sonra her Cuma kapımızın önünden geçen bayrağı görmek için pencereye koşardım. Dünyâda en çok sevdiğim o oldu. Kalbimin en temiz bir köşesinden Türk'lerin bayrağına bir Hüceyre-i ihtirâm ayırdım, ve her zaman benliğimi dolduran şiddetli bir duygu ile, onu selâmlamak arzusuyla yandım..

Seneler geçti... benim bayrak aşkım geçmedi onu yine eskisi gibi seviyordum. Birgün (Trablus gitdi. Artık Türk'lerin bayrağını oradan kaldıracaklar) dediler. Ve sonra birisi bunun doğru olduğunu ilâve etdi o zaman zâbit efendi.. Türk'lerin bayrağına olan aşkımın kalbimde, yandığını damarlarımın bir Lerziş-i âteşin ile gerildiğini

duydum. Ve onu kaldıracaklara karşı dehşetli bir kin besledim; bir kin besledim zâbit efendi.. hem nasıl bir kin bilirmisiniz. Bir Türk kini; kalbi Na'ra-i intikam ile şişen, gözleri yurd aşkının ışıklarıyla beslenmiş bir Türk kini. Ben dünyâda kaldıkça Türk'lerin bayrağına ilişilmeyeceğine yemin etdim. İstanbul'dan buraya kadar bayrağım için geliyorum zâbit efendi; ben de sizlere karışacağım. Bana bayrağımı veriniz; bu sefer en önde ben gideyim.

Cemşid durdu. Çadırın içerisinde bir sükût-u ra'ssever-i dindârının mevecât-ı sükunu geziyordu. Bu temiz ve saf bir çocuğun kalbinden dökülen hutbeyi yaşlarla tebcil eden zâbit bir harfi bile kaybetmemişdi. Gözleri amik bir sâye-i tefekkürle çadırın boş bir köşesine merkûz gibi bakıyordu, biraz düşündükten sonra:

— Fakat daha pek küçük değilmisiniz dedi, genç çocuk taaccübü gösteren bir hal ile.

— Küçükmüyüm? diye cevâb verdi, pek garib... bayrak taşımak için mutlaka büyükmü olmak lâzım, eğer muhafaza edemeyeceğimden korkuyorsanız aldanıyorsunuz zâbit efendi. Allah ve padişahın namına secdeye düşerek yemin ederim ki ben ölmeden kollarımı kırmadan hiçbir kimse onu benden alamaz.

Zâbit bu son sözler karşısında:

.— peki! diyordu bayrağı size verimiz. Genç çocuk hayâlinden bile geçmeyen bir lutfâ nail olmuş gibi sevincinden koşarak zâbitin ellerine sarıldı. Ve onları öperek devam ediyordu.

BAYRAKÇININ AŞKI

(Mabâd)

Trablus gecelerinin menekşe gölgeleri iniyor, güneş yeşil ve tozlu hurma yapraklarına penbe bir renk bırakarak uzak suların serin ve yumuşak göğüslerinde koyu bir yakut parçası gibi eriyordu. Şehrin alçak duvarlı evlerinde ne bir ses, ne bir ziyâ vardı; yalnız sengin, yalvaran kollarını göklerin boşuklarına doğru kaldırmış bir iki minarenin gitdikçe dumanlanıp silinen ince şekilleri uzanıyor, ve sonra yavaş yavaş karanlıklar arasında kayboluyordu.

On saat kadar imtidâd eden uzun ve kanlı bir kavgadan sonra düşman askeri binlerce maktul bırakarak cidâlgâhı terk etmişti. Sert bir barut kokusu ortalığa yayılmış kesif bir duman geniş çölün üzerinde koyu bir sis tabakası teşkîl ederek dağılmıştı. İki taraftan da birçok ölü ve yaralı vardı. Her adımda bir inilti bir feryâd işidiliyor, kim bilir hangi annenin aziz ve nişanlı çocukları bu kolları kırık kabile-i mecruhîn içinde son nefeslerini alıyordu.

Türk yurdunun sevimli bayrakcısı bugün de yükseklerde sallanan bayrağıyla en ünde yürümüşdü. Artık çöllerin göğsünü imlâ eden kanlı hatıralara o da bir dost, bir âşinâ idi. Hatta böyle herkesin önünde bayrağıyla koşmak ona bir zevk, bir saâdet bile temin ediyordu. Saatlerce kulaklarını binlerce ah ve eninin ukûs-u âhengi tıkayarak bir şu'le-i vahşi-i intikam ile yanan, gözlerini bir nokta-i dedef üzerinde tesbît ile dumanlar arasında koşuyor, sım sıkı sarıldığı bayrağı havalandırarak yüzünde bir tebessüm-i mağrur

ile "Allah Allah" diye bağılıyor, herkese cesaret vermeğe çalışıyordu.

Anadolu'nun ölümden korkmayan çocuklarıyla artık o da kardeş olmuşdu, o da onlar gibi hayâtı istihkar ediyordu.

İki saatdenberi üç arkadaşıyla beraber yedi Halyanı Koğalıyan bayrakçı üzerine altın sırmalar ile "Lâ ilâhe illa.." işlenmiş al sancağıyla türk şehidlerini selâmlayarak koşarken etrâfında bir terâne-i garib ile gürleyen velvel'esâz, pürâhenk kurşun seslerini işitmiyordu. Topların gülleleri kırmızı birer gümüş gibi gecenin zulmetleri içinde Trablus sahralarını dolaşiyor, sonra bir noktada, âni bir gürültü ile birdenbire patlayarak hüzûl-i ecrâm gibi simâlardan arza binlerce âteşnâk yıldızlar serpiliyordu. Bu yıldızların hepsi gayz ve intikam ışıklarıyla beslenmiş gayz ve intikam kandillerini tutuşduran bir türk gözü idi. Her göz gider, Halyan'arın korkak ve mürdâr kalbleri üzerinde kanlı ve zehr-hâk bir şükûfe açardı.

Muhiti yüksek hurma ağaçlarıyla süslü bu dâr-ı cinâyatda tamam bir saat olmuşdu ki bî tâb-ı taab hep koşuyordular. Ordugâhdan epeyce ayrılmışlardı, şimdi artık inilti sesleri yokdu, yalnız gece, kefensiz yatan şehidlere siyah örtüsünü seriyor, ve sonra yavaş yavaş zulmetlerine gömüyordu. gecenin mezarı.. bu ne kadar derindi, herşey şimdi oraya medfun gibiydi. Yalnız yıldızlar... düşman askeri hurmalığın dibindeki köşeleri dönerken aralarında ancak yirmi arşınlık bir mesafe kalmışdı. Birdenbire döndüler; ağaçları vücûdlarına siper ittihâz ederek tüfenklerini uzatdılar.

Bayrakcı ile arkadaşları da durdu. Gece siyah bir kalb gibi hürmalığın geniş sema-yı sükûnunda kalbini dinliyordu. Hareketsiz duran yapraklar artık siyahdı. Ufuklar bir gaze-i siyah-ı matemle örtülmüş, yokdu!..

Şimdi iki taraftan da binlerce kurşun atılıyordu. Yedi arkadaşdan ikisi düşmüştü. Şiddetli bir ateşden sonra bir düşman kurşunu bayrakcının yanındaki bir türk gönüllüsünün çene kemiklerini parçaladı.

Bir lâhze-i, bir lâhze-i memât oldu. Zavallının çehresi sarardı. Ve birdenbire gözleri büyüyerek, sonra tâkatsız bir halde yere düştü. Zavallı.. artık ölmüştü..

Arkadaşlarından birisinin ölümüyle dehşetlenen asker şimdi dehşetli bir hücûmla, ağaç kütüklerine saklanan İtalyanları pusularından çıkartmağa uğraşıyordu. Yarım saat sonra üç İtalyana karşı yalnız bayrakçı kalmışdı; Bayrağını kollarının arasına almış, ölmüş bir askerin tüfengiyle, korkudan bir adım ileri atamayan üç kişiye mukabele ediyordu. Yalnız ve kimsesiz kaldığı çöl ortasında yine yalnız bayrağıyla ettiği yemini düşünüyordu. Şimdi ay doğmuştu. Kum yığınlarına serdiği uzun, esrâr âlûd şeridlerle beyaz bir duman gibi ortalığı aydınlatıyordu. Karanlıkda meçulâta atılan kurşunların şimdi bir hedefi vardı. Ağaçların arkasından başını kimildatmağa cesaret edemeyecek kadar korkak ve zelîl düşman askerinden birisinin beyni bayrakcının birtek kurşuniyle parçalanarak dağıldı; bunun bir gölge gibi yere sukutunu gören türk yurdunun sevimli, fedakâr bayrakcısı büsbütün coşarak hepsini öldüreceğine kanaat hâsıl ediyordu. Gözleri açılıyor, sarı ve güzel

yanaklarını okşayan biraz uzun perçemleri kamerin aydınlığıyla altın birer tel gibi parlayordu; altın birer tel gibi parladı. Başlığıyla bornozu yere düşmüştü. Yalnız bayrağı hâlâ beraberdi göğsünün üzerinden sancağı için ettiği yemini hatırlatan birşey çıkıyordu. Düşüncelerini yalnız o yeminin mukaddes hatırası işgal ediyor, yalnız.. yalnız onu düşünüyordu.

Ya bayraksız dönerse... şübhesiz ona ne kadar lânet edeceklerdi. Hatta belki de: (Türk'lerin bayrağını başkalarına vermek içinmi aldın?) diyeceklerdi. Oh bu nekadar fena birşeydi..

Şimdi dimağını dolduran cerahat-ı tefekkürle beyni sislenirken göğsünün üzerinde sıcak birşey hissetti. Bu tatlı, Hazâlûd... bir titreme gibiydi. Elini tüfenginden ayırdı, ve göğsüne götürdü tekrar tüfenginin namlusunu tutub nişanlamak için yerine getirdiği zaman avucunu berrak ve kırmızı bir renkde buldu...

Yaralanmışdı; bayrakdârın göğsünden şimdi bayrağa ağlayan kanlı bir göz açılmışdı. Artık onun da göğsünde her gazi gibi bir vatan yarası vardı, ve bunu İstanbul'a döndüğü zaman herkese göstereceğini düşünerek sevindi. Halbuki tedricen kollarındaki kuvvet adalâtındaki çeviklik kırılıyor, azalmağa başlayordu. Artık gözleri karşısında mübhem hayâletler vardı, iyi nişan alamadığını hissediyor, daldın bir uyuşukluk vücûdunu sarsıyordu. Sonra.. evet sonra o göğsündeki yara niçin bu kadar ağrımağa başlamışdı?..

Hemedânîzâde

Ali Nâcî

BAYRAKCININ AŞKI

Ayın ziyâları Şimdi hurma ağağlarının tepelerinden akarak ve tuzlu yapraklara beyaz izler bırakıyor, bayrakdârın göğsüne bir kitâbe-i mukaddes yazan kanları altın iplüklerle yaldızlıyordu.

İkinci bir kurşun boğazının kenarında uzun bir çizgi bırakarak boşlukların arasında kayboldu. Şimdi artık tamamiyle kuvvetsizdi. son bir âteő-i gayretle açılan mavi gözleri artık eski renklerini unutuyordular.

Birdenbire bütün varlığını kavuran zalim bir fikirle sersemledi. Dimağı uyuődu. Ya ölecek olursa.. O bunu Őimdiye kadar düşünmemiődi bile. Halbuki vücûdundan kıpırdayan derin uyuşukluk, rahavet onu korkutuyordu.

Ya ölecek olursa... ah evet ölecek olursa artık o bayrağı Türk'lerin Bayrağını kim muhafaza edecekti. Dünyâdan yeminlerini unutan bir alçak gibi gitmenin ne kadar zelîl, lânetbahő olacağını düşünüyordu. Tüfeğinin namlusu yavaş yavaş yere eğiliyor. Boğazından damlayan kan yağmuru gitdikce çoğalıyor. Kalbinde açılan göz hala ve daha ziyâde ağrıyordu. Son bir azm-i cıvanmerdiyle tüfeği kaldırdı; ve gözlerini biraz ötede hala kurşun atan iki gölgeye rekzederek bir müddet bekledi; sonra kuvvetsiz, ra!őân parmaklarıyla tetiği çekti. Rengi, bütün kanın çehresindeki damarlara hucumuyle kıpkırmızı olmuşdu.

Gecelerin kurşuni derinliklerini dolaşan ay şimdi daha yüksekten bakıyordu. Hurmalıkda gümüş bir yol açılmışdı. Çemşid'in kolları arasındaki buruşmuş bayrak üzerindeki sırmalarla parlıyordu. İlerideki ağaçlar arasından birisi çıktı; çölün hâbîde-i sukûnet-i tenhaisi içinde müteharrik bir gölge gibi yavaş yavaş ilerliyordu.

Şimdi bayrakdâr son nefeslerini alıyordu. Bahar akşamlarının koyu lâciverd akislerini besleyen gözleri artık kapalı idi. Sarı altın perçemleri yanaklarını okşayarak öpüyor, kolları arasından hala Türk'lerin bayrağını bırakmıyordu.

Ağaçların arasından çıkan adam bayrakcının yanında durdu; eğildi, ve Çemşid'in kolları arasından Türk'lerin üzeri (Lâ ilâhe illah) yazılı sancağını almağa uğraşdı. Birdenbire ölüde uzak bir harabe köşesinden dökülüyor gibi hazîn, matem âlûd bir inilti işitildi. Yavaş yavaş kımıldıyor, kollarını biraz daha sıkmağa uğraşarak, inliyor, inliyordu..

Bayrak hala Çemşid'in göğsünde al bir aydınlıkla parlıyor, kamerin cüretkâr akûs-u sîmîni altında göğsünü süsleyen altın yaradan dökülen kan damlalarının kırmızı izleri görülüyordu.

Düşmanın cebin-i askeri bayrağı almak için Türk yurduna aid bu sevimli kolları kırmakdan başka çâre bulamamışdı. Ellerini bayrakdârın göğsüne uzatdı. Gömleğini çıkarmak istedi. Şimdi bayrakcının kalbini süsleyen şurezârın tavanlarına asılmış son kandiller de sönüyordu. Bayrakdârın vücûdunu örten kanlı örtü bu murdar düşman altında yavaş yavaş parçalanıyordu. Birdenbire

gömleğin, bayrakdârın sinisini örten kısmı yırtıldı. Bu, âni bir yumruk darmesi gibi düşman askerinin beyinde amik bir sâye-i hıras çizmişti. Gömleği çıkaran adam birdenbire garib bir ses çıkararak şaşkın bir vaziyetle geriledi, saçları dimdik oldu. Gözleri büyüdü. Elleri titriyordu. Artık tereddüt edilecek hiç birşey yokdu bayrakdâr Çemşid'in göğsünde kanayan altın gözün üzerinde şimdi yaralı bir meme görünüyordu.

Sarışın çehresi, açık ve beyaz göğsü şimdi ölü ışıklarla, beyaz bir kefenle örtülmüş gibiydi. Saçları perişân, güzel dudakları daha ilk tebessümünü muhafaza ediyordu.

Bu bir kadındı. Düşmanın zelil askeri korkudan hurmalıkların arasında kaçıp kaybolurken İstanbul'dan arab illerine kadar Türk'lerin bayrağını muhafazaya koşan Türk yurdunun bu sevimli kızı, göğsünde bayrağını hala metin bir azm-i fedakâriyle kucaklıyarak, hurma yapraklarından kayan ışıklar arasında artık son nefeslerini de Allah'a veriyordu.

Bu, Türk yurdunun Trablus hurmalıklarınd unutduğu ilk ve en güzel bir şehidesiydi...

(Kadıköy)

Hemedânizâde

Ali Nâcî